

A Development of A Social Change of Leadership Training for Student at Private Higher Education Institutions of Thailand

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทย
เชษฐภณญ์ สีลาศรีศิริ¹, พิมพ์ประภา อมรกิจภิญญา²

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) to development of a social change of leadership training for student at private higher education institutions of Thailand, and 2) to trial and to improve development of a social change of leadership training for student at private higher education institutions of Thailand. The sampling group consisted was 30 undergraduate students of private higher education institutions. The research tools were 1) an attitude measurement of social change leadership, and 2) a test for social change leadership. The statistics that used in data analysis was Independent t-test.

The results were summarized as the following:

1) a social change of leadership training for student at private higher education institutions of Thailand training was 2 days workshop course. The course description was consisted of 4 modules: Module 1 was the raising awareness, Module 2 was enhancing knowledge about a social change of leadership, Module 3 explained about developing of a social

change of leadership individual values, and Module 4 was also consisted of developing a social change of leadership in two levels which were group values and community values. The course efficiency was 84.33/83.33.

2) Attitude a social change of leadership and a social change of leadership was higher at significant level of 0.05 compared to before the training. One month follow-up indicated that student have good behavior and recognize the benefits to society by created the project save globe for green at Thungprong beach. Royal Thai marine corps. Sattahip district, Chonburi province, Thailand.

Keywords: Development of training, A social change of leadership, Private higher education institutions

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทย 2) เพื่อทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวัดเจตคติภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ 2) แบบวัดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ Independent t-test

1 เชษฐภณญ์ สีลาศรีศิริ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เซนต์จอห์น, กรุงเทพมหานคร โทร 0 2938 8353 โทรสาร 0 2938 8353, E-mail: chetphanat_l@hotmail.com

2 พิมพ์ประภา อมรกิจภิญญา อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เซนต์จอห์น, กรุงเทพมหานคร โทร 0 2938 8353 โทรสาร 0 2938 8353, E-mail: pimprapa1@yahoo.com

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทยเป็นหลักสูตรแบบสัมมนาเชิงปฏิบัติการระยะเวลาฝึกอบรม 2 วัน เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมประกอบไปด้วย 4 โมดูล คือ โมดูลที่ 1 การปลูกจิตสำนึก โมดูลที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ในเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โมดูลที่ 3 การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในระดับบุคคลและโมดูลที่ 4 การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในระดับกลุ่มและระดับชุมชน ประสิทธิภาพของหลักสูตรมีค่าเท่ากับ 84.33/83.33 2) เจตคติภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการติดตามผลหลังการฝึกอบรม 1 เดือน พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมที่ดีและตระหนักต่อการทำประโยชน์เพื่อสังคมโดยการจัดโครงการปลูกป่าชายเลนเฉลิมพระเกียรติ ณ หาดทุ่งโปรง หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม, สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับบุคคลและประเทศเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพด้านสังคม รวมถึงเยาวชนไทยต้องให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมและธรรมาภิบาล (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2549, หน้า 19-30) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2559) ได้มุ่งเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางและทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2555-2559 ต้องการให้เด็กและเยาวชนให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึง มีความแข็งแรงทางร่างกายและจิตใจมีคุณธรรม จริยธรรมมีสำนึกความเป็นพลเมือง (Civic Mind) กล้าคิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยและมีความสุข

ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม/ชุมชน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน

ทิศทางที่ดีเพิ่มมากขึ้น แต่ปัจจุบันภาวะผู้นำของคนในสังคมมีอยู่น้อยมากซึ่งเกิดจากไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีภาวะผู้นำ ตั้งแต่เป็นเยาวชนดังนั้นการสร้างสังคมแห่งภาวะผู้นำควรปลูกฝังตั้งแต่เป็นนักศึกษาให้มีภาวะผู้นำเพื่อที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีภาวะผู้นำ (Dempster, N. & Lizzio, A. 2006, p.276-285) ซึ่งสอดคล้องแผนพัฒนาคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2555-2559 จากการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social change model of leadership หรือ SCML) นั้นเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่ถูกนำมาใช้มากที่สุดสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ โดยสอดคล้องกับนักวิชาการในประเทศไทยที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาเหมือนกันเพื่อให้นักศึกษาความรู้ที่เหมาะสมความสามารถที่ร่วมงานกับผู้อื่นได้และการเป็นพลเมืองที่ดี (ดนุลดา จามจุรี และบุผา เมฆศรีทองคำ, 2554, หน้า 169-173)

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และการพัฒนาการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงมีความสนใจที่จะใช้แนวคิดของภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมของนักศึกษาเพื่อใช้ในการฝึกอบรมนักศึกษาให้มีภาวะผู้นำ ปรับปรุงตนเองให้สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเหมาะสม อีกทั้งได้รับการพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์มีทั้งความรู้ด้านวิชาการมีประสบการณ์ที่ได้รับการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความสามารถเป็นผู้นำที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและของประเทศตามเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทย

2. เพื่อทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ของประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็น การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทยจึงมี ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและการฝึกอบรม ขั้นที่ 2 สร้างกรอบแนวคิด ในการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ขั้นที่ 3 สร้างหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทาง สังคม ขั้นที่ 4 การหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นที่ 6 นำหลักสูตรไปทดลองใช้และติดตามผลกลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 30 คนที่ได้รับการฝึกอบรมตามแบบแผนการวิจัย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ One group pre-test post-test design โดยมีการวัดเจตคติและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสังคม ก่อนและหลังการฝึกอบรม อีกทั้งมีการติดตามพฤติกรรม หลังการฝึกอบรมประมาณ 1 เดือน โดยทำการจัด ณ ห้อง ประชุม วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ในเดือนมีนาคมพ.ศ.2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดเจตคติภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและแบบวัดภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอน บาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ .984 และ .986 ตามลำดับและแบบประเมินความเหมาะสมของ หลักสูตร

ผลการวิจัย

จากผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทย ผู้วิจัยสรุป ผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของ ประเทศไทยเป็นหลักสูตรแบบสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ระยะเวลาฝึกอบรม 2 วัน เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบไปด้วย 4 โมดูล ได้แก่ โมดูลที่ 1 การปลูก จิตสำนึก โมดูลที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ในเรื่องภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โมดูลที่ 3 การพัฒนา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาใน ระดับบุคคลและโมดูลที่ 4 การพัฒนาภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในระดับกลุ่มและ ระดับชุมชน โดยใช้เทคนิคการฝึกอบรม ได้แก่ 1) การ บรรยาย 2) การอภิปรายกลุ่ม 3) การระดมสมอง 4) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 5) การปฏิบัติ โดยใช้การวัดและ ประเมินผลตามหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ด้านเจตคติใช้แบบวัดเจตคติภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมก่อนการฝึกอบรมและหลังการ ฝึกอบรม 2) ด้านความรู้และพฤติกรรม ใช้แบบวัดภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมก่อนการฝึกอบรมและหลังการ ฝึกอบรมและติดตามผลหลังการฝึกอบรม 3) ด้านการ ฝึกอบรม ใช้แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทยพบว่า

2.1) ค่าเฉลี่ยของเจตคติภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของเจตคติ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการ ฝึกอบรมเท่ากับ 1.76 คะแนน (4.72-2.96) และ 1.79 คะแนน (4.60-2.81) ตามลำดับ ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยเจตคติของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมก่อนและหลังของการฝึกอบรม และค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมก่อนและหลังของการฝึกอบรม

ระยะเวลา	$\bar{X}$	S.D	t
เจตคติของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม			
ก่อนการฝึกอบรม	2.96	.13	42.40**
หลังการฝึกอบรม	4.72	.19	
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม			
ก่อนการฝึกอบรม	2.81	.11	62.90**
หลังการฝึกอบรม	4.60	.10	

หมายเหตุ: ** p < .01

2.2) การติดตามผลหลังการฝึกอบรม 1 เดือนพบว่าคณะนักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมและมีความตระหนักต่อการทำประโยชน์เพื่อสังคมในทางดีงาม โดยการจัดทำโครงการปลูกป่าชายเลนเฉลิมพระเกียรติ ในวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2556 ณ หาดทุ่งโปรงหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

2.3) ด้านความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีและเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นในแต่ละกิจกรรมและระดับความคิดเห็นในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับดีตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความเหมาะสม
1. ระดับความคิดเห็นในแต่ละกิจกรรม			
1.1 โมดูลที่ 1 การปลูกจิตสำนึก	4.39	.53	ดี
1.2 โมดูลที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ในเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	4.44	.49	ดี
1.3 โมดูลที่ 3 การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในระดับบุคคล	4.36	.66	ดี
1.4 โมดูลที่ 4 การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในระดับกลุ่มและระดับชุมชน	4.35	.65	ดี
2. ระดับความคิดเห็นในภาพรวม	4.31	.49	ดี
โดยรวม	4.35	.45	ดี

อภิปรายผล

จากงานวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำประเด็นมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทย มีลักษณะเป็นการสัมมนาเชิงปฏิบัติการระยะเวลา 2 วัน เนื้อหาของหลักสูตรประกอบด้วย 4 โมดูล โดยใช้เทคนิคการฝึกอบรม คือ 1) การบรรยาย 2) การอภิปรายกลุ่ม 3) การระดมสมอง 4) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 5) การปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาวัยรุ่นตอนปลายอายุระหว่าง 18-25 ปี ซึ่งมีวุฒิภาวะมากขึ้นเริ่มเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ ลักษณะบุคลิกภาพเฉพาะของแต่ละคนและเรียนรู้ที่จะเข้าใจความแตกต่างแต่ละบุคคล บางครั้งแสดงออกในรูปร่างคิดฝันและมีความเป็นตัวของตัวเองสูงมีอิสระต่างๆ ทางความคิดและชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อน (ศรีเรือง แก้วกังวาล, 2553) ดังนั้น ลักษณะของหลักสูตรต้องมีเทคนิคที่เหมาะสมกับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงจะทำให้การอบรมมีประสิทธิภาพ (ชูชัย สมितिไกร, 2551) การเลือกเทคนิค

วิธีการฝึกอบรมเพื่อให้การอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ สามารถพิจารณาจากวัตถุประสงค์การฝึกอบรมว่าต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ ทักษะหรือเจตคติ และพิจารณาลักษณะของ การเรียนรู้เป็นแบบรายบุคคล หรือแบบกลุ่มการเลือกเทคนิควิธีการฝึกอบรมจึงต้องพิจารณาความเหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการฝึกอบรม ประกอบไปด้วย 1. การบรรยาย 2. การอภิปรายกลุ่ม 3. การระดมสมอง 4. การใช้กรณีศึกษา 5. การแสดงบทบาทสมมติ 6. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 7. การปฏิบัติ (Nadler, L. & Nadler, Z., 1989)

นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มพูนได้ ประกอบไปด้วย 1. การบรรยาย 2. การอภิปรายเป็นคณะ 3. การบรรยายเป็นคณะ 4. การประชุมอภิปราย 5. ทศนศึกษา 6. การสาธิต 7. การฝึกปฏิบัติเนื้อหาของหลักสูตรประกอบด้วย 4 โมดูล คือ โมดูลที่ 1 การปลูกจิตสำนึก โมดูลที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ในเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โมดูลที่ 3 การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในระดับบุคคล และโมดูลที่ 4 การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในระดับกลุ่ม และระดับชุมชน โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบทั้ง 7 ประการ คือองค์ประกอบที่ 1 ความมีจิตสำนึกในตนเอง (Consciousness of self) องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นตัวของตัวเอง (Congruence) องค์ประกอบที่ 3 การมุ่งมั่น (Commitment) องค์ประกอบที่ 4 ความร่วมมือ (Collaboration) องค์ประกอบที่ 5 การมีเป้าหมายร่วมกัน (Common purpose) องค์ประกอบที่ 6 การแสดงความเห็นต่างอย่างสุภาพอ่อนน้อม (Controversy with civility) องค์ประกอบที่ 7 การเป็นพลเมืองที่ดี (Citizenship) เพื่อการเปลี่ยนแปลงโดยโมดูลที่ 1 การปลูกจิตสำนึก โมดูลที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ในเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและโมดูลที่ 3 การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในระดับบุคคล ซึ่งเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในระดับบุคคล เพื่อการยกระดับการพัฒนาและการเรียนรู้ของนักศึกษาในการรู้จักตนเอง (Self knowledge) ได้แก่การเข้าใจถึงพรสวรรค์ของ

ตนเอง ค่านิยม ความสนใจโดยเฉพาะความสัมพันธ์กับความสามารถของนักศึกษาในการช่วยให้มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและสมรรถนะความเป็นผู้นำ (Leadership competence) ที่จะขับเคลื่อนตนเองและผู้อื่น ส่วนโมดูลที่ 4 การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในระดับกลุ่มและระดับชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในระดับกลุ่มและชุมชน เพื่อการสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกันในสถานการณ์ต่างๆ การเอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกแก่สังคมทั้งในระดับสถาบันและชุมชน คือ การทำกิจกรรมที่ช่วยให้สถาบันหรือสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหลักการของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาซึ่งประกอบด้วย 3 ระดับ โดยใช้ค่านิยมหลัก 7 ประการ ได้แก่ ระดับตนเอง คือ 1) ความมีจิตสำนึกในตนเอง 2) การกระทำที่สอดคล้องทุกด้านภายในตน 3) ความมุ่งมั่นผูกพัน ระดับกลุ่ม 4) ความร่วมมือร่วมใจ 5) การมีวัตถุประสงค์ร่วมกันและ 6) สามารถขัดแย้งได้แต่ต้องสุภาพและระดับชุมชน/สังคม 7) ความสำนึกในการเป็นสมาชิกหรือพลเมืองที่ดีเพื่อการเปลี่ยนแปลง และหลักการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาดังกล่าว แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับบุคคล 2) ระดับกลุ่มและ 3) ระดับสังคม/ชุมชนผ่านการพัฒนา ค่านิยมหลัก 7 ประการประกอบไปด้วย 1) ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง 2) ความเป็นตัวของตัวเอง 3) การมุ่งมั่น 4) ความร่วมมือ 5) การมีเป้าหมายร่วมกัน 6) การแสดงความเห็นต่างอย่างสุภาพอ่อนน้อม 7) ความเป็นพลเมืองเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Outcalt. C.L., 2001, p178-188) และภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสหัสวรรษที่ 3 โดยศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำในการพัฒนานักศึกษาใช้รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 3 ระดับขององค์ประกอบทั้ง 7 ประการดังกล่าว ในการฝึกอบรมพบว่าความรู้ส่วนบุคคลที่แสดงออกมามีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาภาวะผู้นำและในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Buschlen, E., & Dvorak, R., 2011, p. 38-56) และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับ

สถาบันอุดมศึกษา โดยใช้แนวคิดของรูปแบบภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 3 ระดับขององค์ประกอบ ทั้ง 7 ประการดังกล่าว พบว่า ทำให้นักศึกษามีการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพิ่มสูงขึ้นกว่า นักศึกษาที่ไม่ได้รับอบรมดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทักษะของนักศึกษา โดยใช้แนวคิดรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นเป็นสิ่งที่นักศึกษาสามารถเรียนรู้ ได้จากการเรียนโดยการฝึกอบรม (Jackson, V., 2012) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของนักศึกษาในการเรียนรู้ ด้วยการให้บริการสังคมโดยใช้รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 3 ระดับขององค์ประกอบทั้ง 7 ประการดังกล่าว พบว่า ทำให้นักศึกษาเกิดการทำงาน เป็นทีมในหมู่นักศึกษาและความร่วมในสังคมได้เป็นอย่างดี การลำดับเนื้อหาที่นำเสนอในรายโมดูลได้เรียงลำดับ เนื้อหาตามสภาพความเป็นจริงสอดคล้องกับความจำเป็น ในการฝึกอบรมมีความเชื่อถือและเป็นแก่นความรู้ที่ ทันสมัยถูกต้องมีความสอดคล้องกับความจริงในการทำงานและมีความสอดคล้องกับบุคลิกภาวะในการเรียนรู้และ ประสบการณ์ผู้รับการฝึกอบรม

2. ผลการทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทย พบว่า หลังการฝึกอบรมมีเจตคติของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ 0.5 และติดตามผลหลังการฝึกอบรม 1 เดือน พบว่า คณศึกษามีพฤติกรรมที่ดีและมีความตระหนัก ต่อการทำประโยชน์เพื่อสังคมโดยการจัดทำโครงการปลูก ป่าชายเลนเฉลิมพระเกียรติ จากการสำรวจการเข้าร่วม หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน สถาบันอุดมศึกษา โดยการมีเจตคติ พฤติกรรมที่ แสดงออกที่ดีและในการเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการและการเข้าร่วมในหลักสูตรพัฒนาภาวะผู้นำจะส่งผลต่อภาวะ ผู้นำแบบมีความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีทั้งนักศึกษาเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกัน อย่างไรโดยผลจากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงการทำงานร่วมกันเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญที่สุด และตัวแปรการมีส่วนร่วมกับชุมชนเป็น

ตัวแปรที่สำคัญที่สุดสำหรับนักศึกษาเพศหญิง Buschlen, E., & Dvorak, R. (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมทักษะภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับ สถาบันอุดมศึกษา พบว่า ภายหลังจากที่นักศึกษาได้ ทำการศึกษาแนวคิดของรูปแบบภาวะผู้นำเพื่อการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้นักศึกษามีการพัฒนาภาวะ ผู้นำเพิ่มสูงขึ้นกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับการศึกษา ดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทักษะของนักศึกษานั้น โดยทำการใช้ แนวคิดรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้น เป็นสิ่งที่นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้จากการเรียนโดยการ ฝึกอบรม

Jackson, V. (2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ เกี่ยวกับการ พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของนักศึกษาในด้านการ เรียนรู้ด้วยการให้บริการสังคม พบว่า การสร้างเจตคติ และพฤติกรรมที่ดีในการพัฒนาภาวะผู้นำทางด้านอาชีพ ของนักศึกษาคณะสหเวชศาสตร์โดยใช้รูปแบบภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม ในการนำมาพัฒนาภาวะผู้นำให้แก่นักศึกษาในระดับ ปริญญาตรีและได้ถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างให้เกิด การทำงานเป็นทีมในหมู่นักศึกษาและการร่วมมือกัน ภายใต้งคมได้เป็นอย่างดี รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2543) ได้ ศึกษาผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ผู้นำนิสิตที่ได้รับการ ฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีเจตคติที่ดีต่อภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหลังการฝึกอบรมมีภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงที่ผู้นำประเมินตนเองและภาวะผู้นำที่ ผู้ร่วมงานประเมินผู้นำหลังเสร็จสิ้นการทดลองมากกว่า ผู้นำนิสิตที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลง อติญาณ ศรีเกษตรริน (2543) ได้ศึกษาการ พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำ สำหรับนักศึกษาพยาบาล พบว่าผลสัมฤทธิ์และเจตคติที่ เพิ่มขึ้นของนักศึกษาพยาบาลทดสอบก่อนและหลังการใช้ หลักสูตรฝึกอบรม

พิชาวีร์ เมฆขยาย (2550) ได้ศึกษาการพัฒนา หลักสูตรภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้สำหรับผู้นำกิจกรรมนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบผู้รับ ใช้ภายหลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรมเสถียร

แป้นเหลือ. (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับผู้บังคับการกิจกรรม นักศึกษาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ผลของการสังเกตทักษะภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากกว่าก่อนการฝึกอบรม พรพรรณ ศรีรุ่งเรือง (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจมีคะแนนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจมากกว่านักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจและภายหลังการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อีกทั้ง นักศึกษาพยาบาลมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจมากกว่าก่อนฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปปฏิบัติ จากผลการศึกษาที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนทางสังคมเป็นลักษณะสัมมนาเชิงปฏิบัติใช้เวลาฝึกอบรมทั้งสิ้น 2 วัน ประกอบไปด้วย 4 โมดูล โดยโมดูลที่ 1-3 ทำการฝึกอบรมวันที่แรกและโมดูลที่ 4 ทำการฝึกอบรมวันสุดท้าย ผู้ที่นำหลักสูตรฝึกอบรมไปปฏิบัตินี้ไปใช้ ควรบริหารจัดการเวลาในการฝึกอบรมของแต่ละโมดูลให้มีความเหมาะสมเป็นไปตามกำหนดการฝึกอบรมเพื่อให้การฝึกอบรมจดมุงหมายของหลักสูตรฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

จากงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัย พบว่า ผลการวิจัยหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทยทำให้นักศึกษามีเจตคติและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของหลังการฝึกอบรมสูงขึ้นกว่า

ก่อนการฝึกอบรม ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรจะมีการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมเจตคติของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. การบูรณาการรายวิชาที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำหรือกิจกรรมส่งเสริมภาวะผู้นำที่สามารถใช้รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยฝ่ายกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

กิตติกรรมประกาศ

ดุชนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ด้วยความกรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างยิ่งจาก ดร.พิมพ์ประภา ธรรมกิจนิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาดุชนิพนธ์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านวิธีวิทยาการวิจัยทักษะการทำวิจัย เสียสละเวลาให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องให้โอกาสพัฒนาตนเอง รวมถึงเป็นแบบอย่างของความเป็นครูและนักวิจัยที่ดีที่สุดสำหรับผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วยขอกราบขอบพระคุณ ดร.ธนิษฐา ณ สุนทร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้ความรู้และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ทำให้ดุชนิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นขอขอบพระคุณ ดร.จิรวัฒน์ วิรังกร ที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ความรู้และข้อเสนอแนะต่างๆ ทำให้ดุชนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและกรุณาให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยขอขอบพระคุณดร.ชัยณรงค์ สุวรรณสาร ประธานกรรมการสอบดุชนิพนธ์ที่กรุณาให้ความรู้และข้อเสนอแนะต่างๆ ทำให้ดุชนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 17 ท่านที่ได้กรุณาเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยและตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรม ขอขอบพระคุณอธิการบดีและผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามที่ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาท ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ตลอดมาที่ได้ศึกษา ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ให้กำลังใจและความช่วยเหลือร่วมมือเป็นอย่างดีเสมอมา สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ที่คอยให้กำลังใจที่ดีเสมอมา ขอขอบคุณครอบครัวและพี่ชายที่คอยให้

กำลังใจและให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษาและคุณความดีใดๆ ที่เกิดจากคุณวชิรนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- ชูชัย สมितिไกร. (2551). การฝึกอบรมบุคลากรในงาน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดนุลดา จามจุรี และบุบผา เมฆศรีทองคำ. (2554). การพัฒนาภาวะผู้นำในนิสิตระดับอุดมศึกษา. วารสารนักบริหาร. 32 (1): 169-173.
- พรพรรณ ศรีรุ่งเรือง (2551). ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี.
- พีชาวีร์ เมฆขยาย. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้สำหรับผู้นำกิจกรรมนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2543). ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีเรือง แก้วกั้งวาล. (2553). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2549). รูปแบบภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนทางสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2 (1): 19-30.
- เสถียร เป้นเหลือ. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับผู้บังคับการกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อติญาณ ศรีเกษตรริน. (2543). การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำสำหรับนักศึกษาพยาบาล. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Buschlen, E., & Dvorak, R. (2011). The Social Change Model as Pedagogy: Examining Undergraduate Leadership Growth. Journal of Leadership Education, 10 (2): 38-56.
- Dempster, N. & Lizzio, A. (2006). Student Leadership: necessary research. Australian Journal of Education, 51 (3): 276-285.
- Haber, P. & Komives, S. R. (2009). Predicting the Individual Values of the Social Change Model of Leadership Development: The Role of College Students' Leadership and Involvement Experiences. Journal of Leadership Education, 7 (3).
- Jackson, V. (2012). Service Learning and Student Organization Initiatives: Facilitating Leadership Among Graduate Students.
- Nadler, L. & Nadler, Z. (1989). Developing Human Resources. 3rd ed. San Francisco: Jossey Bass.
- Outcalt, C.L. (2001). A leadership approach for the New Millennium: A Case Study of UCLA's Bruin Leaders Project. NASPA Journal, 38 (2): 178-188.

ภาพประกอบ
 การจัดทำโครงการปลูกป่าชายเลนชายเลน
 เฉลิมพระเกียรติ
 ของนักศึกษา วันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2556
 ณ หาดทุ่งโปรง หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
 อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

